

A művészet másik dimenzióba visz

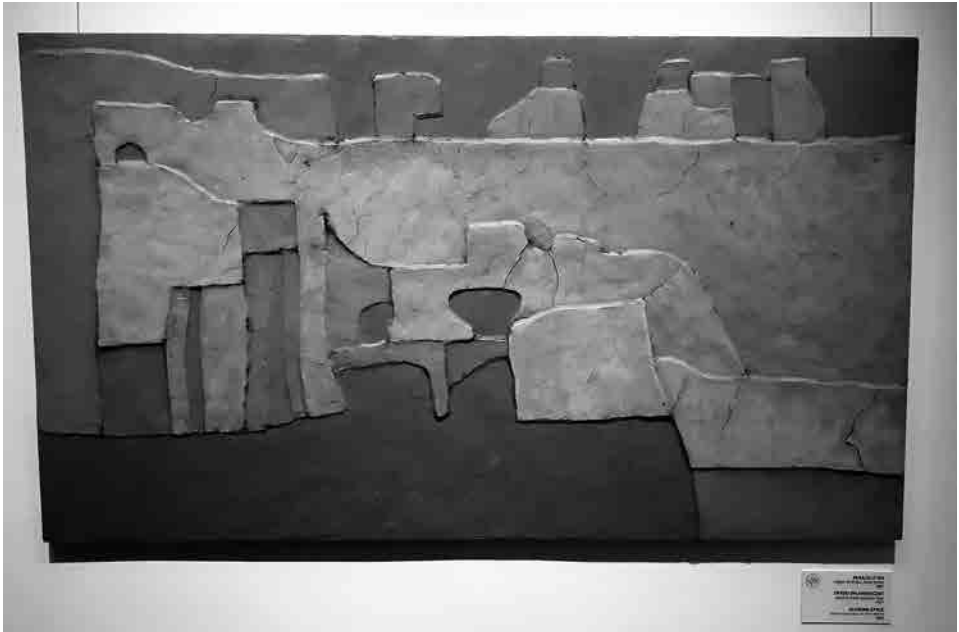
December 16-án lesz tíz éve annak, hogy az ismert nagyváradi képzőművész, Jakobovits Miklós eltávozott közülünk. Hagyatékának 34, római ihletésű darabjából nyílt kiállítás november 20-án a nagyváradi római katolikus püspöki palota második emeleti kiállítótermeiben. A *Kozmikus oltár* című tárlat egy éven át tekinthető meg.

Összetartozó formák, Szemet szemért, Parázsló tér, Az eltűnt idő nyomában, Kozmikus oltár – csak néhány Jakobovits Miklósnak a tárlaton látható munkái közül, melyeket a kiállítás két kurátora, Lakatos-Balla Tünde és Füstös-Makár Zsolt művészettörténész

méltatott. Jovián György festőművész és Jakobovits Márta az alkotó alakját is megidézte. A megnyitót Lakatos-Balla Attila vezette, ő olvasta fel román nyelven is a méltatásokat. A megjelenteket elsőként Böcskei László római katolikus megyés püspök köszöntötte. Az egyházi vezető fontosnak tartja, hogy a tárlat a barokk palotában kapott helyet, hiszen Jakobovits Miklós annak a Körösvidéki Múzeumnak is munkatársa volt, melynek korábban ez az épület adott otthont. A megyés püspök szerint a kiállítás kiváló alkalom arra, hogy általa kiemelkedjünk a hétköznapiok szürkeségéből. Idézte a visszavonult

Böcskei László, Jakobovits Márta, Jovián György és Lakatos-Balla Tünde a megnyitón

Parázsló tér

XVI. Benedek pápa szavait: a szépség növeli a lélek bátorságát ahhoz, hogy visszatérjen a helyes útra. Ő a szépség útjáról beszél, amely lehet esztétikai előrehaladás, de a teológiai kutatás módja is, így a kiállítás segítségével nemcsak a művészeket karolják fel, hanem megmutatják a fényt is, amely az alkotásokban rejlik, összegezte Böcskei László.

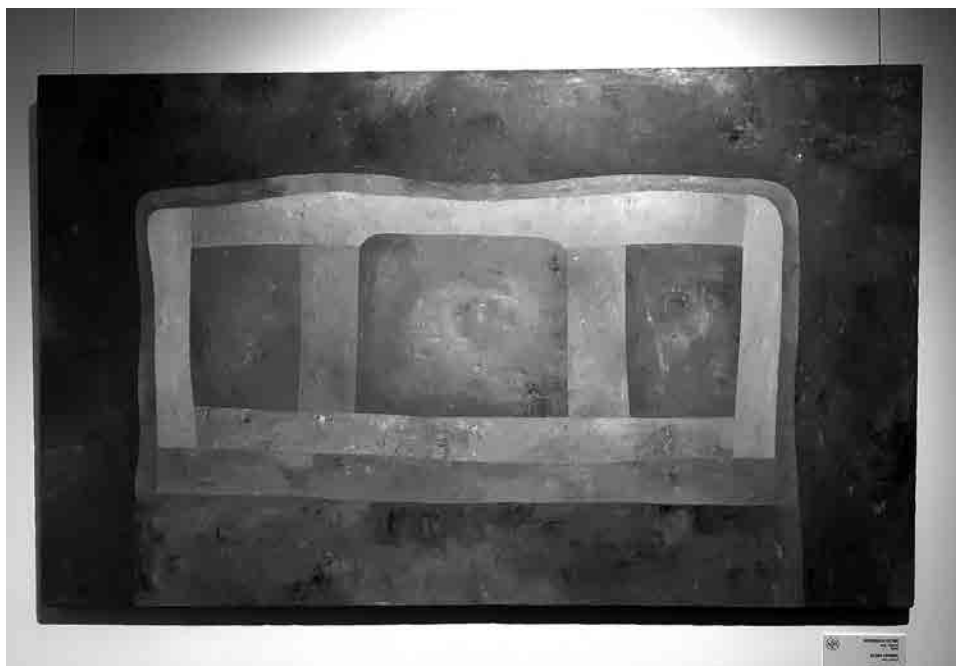
„A Jakobovits-életmű legelmélyültebb, utolsó, római korszakába invitáljuk a látogatót – fogalmazott megnyitóbeszédében Lakatos-Balla Tünde. – A vallásosságtól megszeppent tekintetű kisfiú, aki édesapja címfestő műhelyében, Kolozsvárott ízleli meg a kéktörés csodáját, a színek üzenetét s a tehetség ellenállhatatlan hívását, e gazdaggá érett alkotói korban egyesítette, mondhatni, tökélyre fejlesztette az anyagban, a formákban, az elemekben való elmélyülést, a transzcendenssel való lényegi egyesülés csodáját.

A leegyszerűsödött formavilágból, a múlt Thomas Mann-i feneketlen kútmeleyéből, a festék repedezett rétegződéséből bontakozik ki az a *Kozmikus oltár*, amely kapocs Jakobovits Miklós filozofikus, istenkereső alkotói éneje és Elohim, az Örökkévaló között. (...) Lenyűgözik a római kori romok vörösen égő, repedezett tégláiwei, a faragott kövek évezredes sápadtsága és márványa, a templomok istenölelő csendje, az Olaszország geográfiájához tartozó törhetetlen »rocca« és a patinától edzett fémek hideg fényű lehelete, a víz és az ég mindent átölelő, kék harmóniája. Ezek az élmények ragyognak falainkon, a minden élő és élettelen teremtettségének legmélyebb felismeréseként; Jakobovits Miklós korábbi festői korszakainak kitörni vágyó groteszk figuráival és metafizikus alakzataival ellentétben, alkotójuk felszabadult tudatalattijáról árulkodva.”

Füstös-Makár Zsolt felidézte, hogy gyermekként rajzolni és művészetet tanulni járt Jakobovits Miklóshoz és Mártához, s azt is, hogy az elhunyt képzőművésznek mindenkihez volt egy jó szava. Jakobovits Miklós a '70-es években az olasz metafizikus festők képeire emlékeztető csendéleteket festett. Az 1990-es években felszabaduló és felépülő művészi látásmód eredményeképpen új művekkel, az általa képtárgyaknak nevezett, szobrászati elemeket és technikákat is felhasználó, sajátos alkotásokkal jelentkezett. „Számára mindig a megfejtésre váró titok volt a fő motiváció” – mondta méltatója, majd arra is kitért, hogy a képeken könnyen felismerhetők az oltárok, kapuk és boltívek, az átjárók két világ között, a tudatosból a tudattalanba. Végezetül magát az alkotót idézte: „Róma az emberi jellem és emelkedettség művészete.”

„Oly sokat köszönhetek neki, annyi mindent tanultam tőle a művészetről, az életéről – vallotta meg Jovián György festőművész atyai jóbarátjáról. – Művészi nagysága az idő múlásával nem halványul, bátran állítom, hogy az ő révén került fel Nagyvárad Európa művészeti térképére.” Hozzátette: a váradi képzőművész volt az ötletgazdája az Erdélyi Művészeti Központnak; ezt ő Nagyváradon szerette volna ugyan látni, de végül Sepsiszentgyörgyön jött létre. Emellett Jakobovits Miklós volt a romániai magyar képzőművészeti egyesület, a kolozsvári székhelyű Barabás Miklós Céh egyik újraalapítója 1994-ben és elnöke 1997–2012 között.

„A trecento idejében Paolo Ucellónál jelent meg először az a barna, kék, fehér, piros színsor, amit a XX. században mintegy újra felfedeztek, és amit Giorgio Morandi és Carlo Carrà, Jakobovitséval rokonítható szelle-

Kozmikus oltár

Kék domb

miségű olasz festők is használtak, és amelynek szép példáit itt láthatják a falakon” – emelte ki Jovián György, és méltatta Jakobovits Miklós anyagszerűségét is. Megemlítette a művész sajátos viszonyát a kerámiával, feleségének és alkotótársának műfajával, mely sokat megmutat a különféle eljárásokból, a mázak színezésétől egészen a raku technikáig: „Ez utóbbi, azaz a szó jelentése szerint a »ráérő idő élvezete« – a Távol-Keleten alakult ki – igazából jóval több, mint egy egyszerű technikai eljárás, mivel magába foglalja a négy őselemről való gondolkodást, de ugyanúgy a zen filozófia kontemplatív világképét is. Ez a fajta kontempláció a látható és tapintható világról számos művében tetten érhető. Legnagyobb büszkeségemre, budapesti otthonom falán is függ egy ebből az alkotói korszakából származó

mű. Munkásságában jól elkülöníthető korszakot szentelt a groteszknak, ami különleges védjegyévé vált művészetének. (...) Tevékenységének másik nagyon fontos, önálló fejezete a restaurátori munkája, amit a Körösvidéki Múzeumban végzett (...). Az ő munkássága révén maradtak meg az utókor számára a püspöki gyűjtemény XVIII. és XIX. századi darabjai. Ugyancsak az ő kezdeményezése nyomán jött létre a Barokk Képtár. (...) Itt most a falakon jobbra azon műveit láthatjuk, amelyeket római tartózkodásának hatására készített. Őt is megcsapta a történelem szele az Örök Városban. (...) Letekintve a mennyekből bizonyára kedvére való, hogy barátja, néhai Földes doktor segítségével alapítottott egy nevét viselő díj, s azt a hagyatékát kezelő alapítvány minden évben Kölcsey *Himnuszának* befeje-

Az eltűnt idő nyomában

zése napján egy olyan személynek ítéli oda, aki hozzátesz valamit az erdélyi képzőművészet ügyéhez. Fájdalmasan felemelő érzés volt elsőnek elnyernem és átvennem a kis szobrocskát. Ebben a pillanatban azonban arra gondolok, hogy az igazi öröm az lenne, ha a nevét viselő díj helyett magával a Mesterrel egymás kiállításait nyithatnánk meg itt, Erdélyben vagy szerte a világban.”

„Róma valóban varázslatos és elvarázslolt bennünket, Rómában valahogy érzed a történelem egymásra rétegződését, egyben a létezés pulzusát – emlékezett Jakobovits Márta, és egykori társának nem deklarált, de mindenki

iránt megnyilvánuló humanizmusát is megemlítette. – A művészet szerepe tulajdonképpen az, hogy átvisz egy másik dimenzióba. És ez a dimenzió megszabadít, vagy legalábbis kiszakít a mindennapi problémákból, ebből a nagyon komplex világból, amiben élünk. Annyi minden történik: jó és rossz, szörnyű és félelmetes, de van egy olyan eszközöd, ami kiemel ebből, fénnel telíti a lelket, erőt ad, boldogságot ad” – összegezte a kerámiaművész. Felajánlotta: érdeklődés esetén szívesen tart tárlatvezetést akár egyetemistáknak.

Fried Noémi Lujza